

(א) [נדרים לג, ב"ב גג,]
(ב) [ב"מ גג, א] (ג) [נעיל כה]:
(ד) [נדרה און ב],
(ה) [נ"א יאמר רש"י]

גליון הש"ס

גב' איבער לך עבדו. עין
ב"מ דף ג' ע"ב מוספות
ד"ה אבער לך:

רבינו הגאון

אמר רב כהנא לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערוגה לערוגה משלמת
מה שהזיקה, ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופ"ה זצ"ל
קיימא לן כר' יוחנן. אלא
כיון שיצאה לדעת אע"פ
שהורה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ז"ל פ"י אף על פי
שהורה שלא לדעת בעל"פ
בגון ששמרה כראוי
שועלו בפניה ויצתה או
קשרה ויצתה והלכה
ונכנסה שם בגינה ברצונה,
ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

מב א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות מקו ממון
הלכה יא סמוג עין סו
טו"ע ח"מ סומן סגד
ספיק פ:
מב ה מ"י גס הלכה יב
ועי' בהשגות ובמ"מ
טו"ע שס ספיק ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע חובו דחשיבין ליה מבריה ארי זריש און זין המודר (גמרא) ד (ג) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מבריה ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו פורע חובו חשיב מבריה ארי הא"י שלל מדעתו א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חזירו מכריחו להצריח ארי מעדכו לית ליה פסידא למבריה ארי לית ליה פסידא וכוון דליכא תרמי שלל מדעתו ואית ליה פסידא לא חשיב מבריה ארי אצל מדעתו אפי' לית ליה פסידא או שלל מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מבריה ארי ואין נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ ג' א) אמר דשומר חנם שהיה לו לקדם צדועים ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר חנם בחנם וש"ס בשכר ומסקין דחור ונוטל מזה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אצל כ"ס אם קדם בשכר דשפיר עבד וגומים לו מה שהזיק ומסתברא דה"ה איניש דעלמא שאינו שומר וגם שר ענמו נוטל ואין סברא לחלק זין רועה ענמו שמוטל עליו להפעסק ולשמור לאיניש דעלמא ועוד אמרינן בהגוזל בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר חמורו וממור חזירו והניח שלו והזיל של חזירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרינן מבריה ארי בעלמא הוא וכן משיב צדיקה שנותנין לו שכר כפועל צטל (ב"מ דף ק' א) וס' לא אמר דליהוי כמבריה ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא מבעיא קאמר לא מבעיא אכלה דמשלמת מה שנהנית אבל נחבטה אימא מבריה ארי מנכסי חבירו הוא ומה שנהנית נמי לא משלם קמ"ל ואימא ה"נ מבריה ארי מנכסי חבירו מדעתו הוא הא"י לאו מדעתו אי נמי מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא הא אית ליה פסידא היכי נפל רב כהנא אמר דשהוחלקה במימי רגליה רבא אמר שדחפתה חברתה מ"ד שדחפתה חברתה כל שכן שהוחלקה במימי רגליה ומאן דאמר שהוחלקה במימי רגליה אבל דחפתה חברתה בפשעה ומשלמת מה שהזיקה דא"ל ^{ס' א} איבעי לך עבדו חורא חורא אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהזיקה ורבי יוחנן אמר דאפי' מערוגה לערוגה ואפילו כל היום כולו עד שתצא ותחזור לדעת א"ר פפא לא תימא עד שתצא לדעת ותחזור לדעת אלא הכיון שיצתה לדעת אע"פ שהורה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהמא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור הוא דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה ולאסטמורי

לא מציעה אלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע במזירתה דהא נהנית: אצל נחבטה. דאפי' כהיא הזיקה אנוסה הוא: אימא. האזי בעל השדה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא שהזיל את בהמת חבירו שלל נחבטה צדקע ומנוה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהוחלקה במימי רגליה. מר"ר לגינה דלונסא דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו. דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד צדוה ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסא היא צפילה אנוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתצוזה תותה לא מוקמה אנפשה: אצל. הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא סימא עד ספאל לדעת. שידעו הצעלים שיצאת: וסחור לדעת. שלא נעל צפניה כראוי: אלא כיון שיצאה לדעת. שידעו צפניה: אף על גב שחורה שלא לדעת. דהשתא לא סגי לה צפניה פחותה לאמר ליה כיון דילפא כו': סתלמו בפשיעה. כללו לידה היה לו לשומרה שלל תכנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שתלד: ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב צדיקו של חזירו אצל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה דהא הלא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוה מניח חזירו מן הפסד לא עשו תקנה וגרסא לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר צדור שיבא לידי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאן הארי אם לאו ואין מנינו אלא מדאגה ומן הפסד שדואג שמא יבא אצל אס הדבר צדור שיבא לידי הפסד ולידי דריסת הארי או מניח מפי הארי ענמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חזירו והן דשמעתין מיייר שהזילו ירקות מצער בעלמא שאין בעל בהמה רוצה שמחבט בהמתו בצדק ותצטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתינן צדק ולכן היה נחשב מבריה ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מנינו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחשיב לו ואינו מנינו אלא מצער בעלמא וחשיב מבריה ארי א"נ כדמפרש טעמא צירושלמי דכתובות (פ"ג) ונדרים (פ"ד) מפיסא הוינא ליה ומחיל ליה ואפי' במשכונן מפיס הוינא ליה ויהיב לי משכונן ואפי' צ"ח דומק ענמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מואל הרבה בני אדם שהיו פורעין עבדו כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להזיל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הצמים (ב"ב דף ג) מבריה ארי נתן כרור והועיל נטל כרור והועיל דסבר מינה מיהא והזיק מינה מיהא אע"פ שמנינא מהפסד שהיה נהר שוטפה לא נקט לשון מבריה ארי לענין שיפטור חזירו משכר הברכתו אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה מיקון כמו רפק זה פורתא או נעל וגדר ופדן אלא מגין עליה פורתא שלא תבא לידי קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עבדים שאנס ביתו של ישראל וצא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פ"י בהנזקין (גיטין דף ק"ג) גבי עבדים הבא מחמת אכפרות אין צו משום סיקריקון אסא החזיק עבדו צדקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אכפרות בגזל בעלמא ואינו מסור צדו להרגו אין צו דין סיקריקון אפילו אס שהתה י"ב חדש לתת רציע לבעלים כמיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא צל לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העבדים מכירה כלל ור"י אמר דלא מבעיא במקום שאס לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעבדים אחר והיה אבד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמנינו מן ההפסד ואפי' קנאו צדו מנינו מהפסד הוא כמו מקדים צדועים ובמקלות בשכר דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיה ונ"מ לכושר דחיותא או לטרחא ימירתא אלא אפי' יודע ודאי שאס לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמיה הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מנינו מן ההפסד אע"פ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא היות מחוקת ישראל וצא ליד הנכרי וזה מוסיאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הצדוקים מעירים והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אס הניח הקרקעות צד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר ר"י שאס צל ישראל וקנאו מה שר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו מבריה ארי שסביבותיו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרישים בכל מקום שירצו וצדן מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המשלם צנחלת היהודים כשאינו מעירו וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואס יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לענמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל ודמיא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף ק"ג) והיכא שמשביח נכסי חזירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד לתוך שדה חזירו ונטעו שלא צדשות ומקוף את חזירו משלם רחומיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף ע"ג) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרצהו בשל חזירו דנוטל מבעל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חזירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אס ירצהו יתנה (עס) המזיל לשלם חמורו ועוד דעין ציבול להזיל על ידי הדחק דאליכ למאן ליה מהפקר קוינא דאמרינן התם על חצית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו דכשתמא ימיר ליה שכל מי שילול יטול שכר כל זמן שלא ימחה צדו כיון שאין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: א"א שנו אלא באותה ערוגה. דכיון שחלתה נפילתה צדוה אצל מערוגה לערוגה הוה כשדה אחר: